

พละขีฆเณศ

มหาเทพฮินดู ชมพูทวีปและอุษาคเนย์

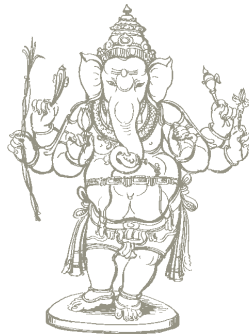
ไมเคิล ไรท์
Michael Wright

พระพิฆเนศ

มหาเทพฮินดู ชมพูทวีปและอุษาคเนย์

ไมเคิล ไรท์

GANESHA

The Great Hindu God
in India and Southeast Asia

Michael Wright

พระพิฆเนศ มหาเทพฮินดู ชมพูทวีปและอุษาคเนย์ | ไมเคิล ไรท์ GANESHA The Great Hindu God in India and Southeast Asia | Michael Wright

พิมพ์ครั้งแรก : กรกฎาคม 2548

พิมพ์ครั้งที่ 2 : ธันวาคม 2550

ราคา 180 บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

ไรท์ ไมเคิล.

พระพิฆเนศ มหาเทพฮินดู ชมพูทวีปและอุษาคเนย์. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ : มติชน, ๒๕๕๐.

144 หน้า : ภาพประกอบ.

1. พระพิฆเนศ—เทพเจ้า—ศาสนาฮินดู I. ชื่อเรื่อง

211

ISBN 974 - 323 - 548 - 5

ภาพปก

พระพิฆเนศ หล่อด้วยซีเมนต์

ออกแบบโดย ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ปั้นโดย นายชิน ชื่นประสิทธิ์

อยู่ในบริเวณวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร

Ganesha, cement, designed by Silpa Birasri, cast by Chin Chuenprasit,
College of Dance, Fine Arts Dept.

พระพิฆเนศกับคอมพิวเตอร์สมัยใหม่

ออกแบบและปั้นโดย ตีสสะ รณสิงห์ ประติมากรชาวลังกา

Ganesha at the Computer, by Tissa Ranasinghe, Sri Lankan sculptor.

- ผู้จัดการสำนักพิมพ์ : สุชาติ ศิริสุวรรณ • ผู้ช่วยผู้จัดการสำนักพิมพ์ : ประยงค์ คงเมือง
- บรรณาธิการบริหาร : สุลักษณ์ ภานุพันธุ์ • บรรณาธิการสำนักพิมพ์ : ศิริพงษ์ วิทยวิโรจน์
- ผู้ช่วยบรรณาธิการ : อพิสิทธิ์ ธีระจาวรรณ • พิสูจน์อักษร : พัทธนันลิน อินทรหอม
- ศิลปกรรม | ออกแบบปก : วรพงศ์ ผดุงชอบ • ประชาสัมพันธ์ : จิตวิมล มาโนชอุทัย

สำนักพิมพ์มติชน • www.matchonbook.com

บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) : 12 ถนนเทศบาลนฤมาล ประชาณิเวศน์ 1 เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 1335 โทรสาร 0-2589-5818

แม่พิมพ์สี-ขาวดำ : กองพิมพ์สี บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) 12 ถนนเทศบาลนฤมาล ประชาณิเวศน์ 1 เขตจตุจักร

กรุงเทพฯ 10900 โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 2400-2402

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์มติชนปากเกร็ด 27/1 หมู่ 5 ถนนสุขาประชาสรรค์ 2 ตำบลบางพูด อำเภopakเกร็ด นนทบุรี 11120

โทรศัพท์ 0-2584-2133, 0-2582-0596 โทรสาร 0-2582-0597

จัดจำหน่ายโดย : บริษัท งานดี จำกัด (ไมโครมดิชน) 12 ถนนเทศบาลนฤมาล ประชาณิเวศน์ 1 เขตจตุจักร

กรุงเทพฯ 10900 โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 3305, 3306 โทรสาร 0-2580-0558

Matchon Publishing House a division of Matchon Public Co.,Ltd. 12 Tethsabannaruean Rd,

Prachanivate 1, Chatuchak, Bangkok 10900 Thailand

คำนำ	7
Preface	
1 พระพิฆเนศ เทพพินเมืองผู้ปลดอุปสรรค	11
Ganesha, Remover of Obstacles	
2 ประวัติความเป็นมา	15
The Origins of Ganesha	
3 ประดิษฐานเทพพินเมืองให้เป็นเทพฮินดู	19
Ganesha Enters Hinduism	
4 พระผู้เป็นเจ้าสูงสุด	25
Ganesha as Highest Godhead	
5 พระพิฆเนศในอุษาคเนย์	31
Ganesha in Southeast Asia	
6 พระพิฆเนศแบบดึกดำบรรพ์	35
The Prehistory of Ganesha	

7	พระพิฆเนศสมัยคลาสสิก Ganesha in the Classical Age	49
8	พระพิฆเนศสมัยกลาง Ganesha in the Middle Ages	61
9	พระพิฆเนศสมัยใหม่ Ganesha in Modern Times	77
10	พระพิฆเนศกับอนาคต Ganesha and the Future	89
	รูปแบบของพระพิฆเนศ ตามร่ายานโคลก 32 รูปแบบ 32 Forms of Ganesha from the Dhyana Shlokas	95
	ภาคผนวก Appendix	129

Preface

คำนำ

คนสมัยใหม่หลายคนดูคติโบราณแล้วสรุปว่า “ล้าสมัย ไม่มีประโยชน์” อย่างเช่นคนสมัยนี้จะไปสนใจพระพิฆเนศได้อย่างไร? ใครจะไปสนใจเทพเจ้าที่ตัวเป็นทารก, หัวเป็นช้าง?

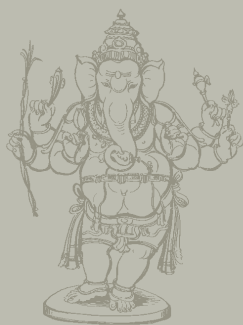
อย่างไรก็ดีหากศึกษาเรื่องนี้ให้ลึก, เทพเจ้าประหลาดองค์นี้สามารถช่วยเราให้เข้าใจพัฒนาการประหลาดของจิตมนุษย์, และวิวัฒนาการประหลาดของสังคม

Many modern people tend to view the ancient past as being backward and useless. For instance why should a modern person be interested in Ganapati? Why be interested in a god with the body of an infant and the head of an elephant?

However, careful study reveals that this strange god can tell us much about why the human psyche develops in strange ways, and why human society is much more strange and unpredictable than we would like it to be.

พระพิฆเนศ

มหาเทพฮินดู ชมพูทวีปและอุษาคเนย์

GANESHA

The Great Hindu God
in India and Southeast Asia

พ Ganesha, Remover of Obstacles

ระพิฆเนศ เทพพื้นเมืองผู้ปลดอุปสรรค

1

พระพิฆเนศ เป็นมหาเทพฮินดูที่มีคนเคารพอย่างแพร่หลายที่สุดในหมู่คนหลายชาติหลายภาษาและทุกชนชั้น ทั้งนี้เพราะพระพิฆเนศไม่ถือพระองค์ และไม่เคयरังเกียจผู้ใด ใครๆ จึงเข้าถึงท่านได้ ไม่ว่าเด็ก ผู้ใหญ่ คนบุญ คนบาป คนมี คนจน คนวรรณะสูง หรือคนที่ต่ำต้อย ท่านพร้อมที่จะรับฟังคำวิงวอนของทุกคนที่เข้าหาอยู่ตลอดเวลา

การกราบไหว้บูชาพระพิฆเนศนั้นกระทำได้ง่ายมาก คือไม่ต้องถือศีล ไม่ต้องสรสสนาน ไม่ต้องจำพรหมณ์ ใครๆ ก็สามารถบูชาพระพิฆเนศได้ด้วยตนเอง โดยถวายดอกไม้ ผลไม้ กลัวย อ้อย และ (อย่าลืม) ขนมหวานทุกชนิด พระพิฆเนศติดกับมหาเทพอื่นๆ ตรงที่ท่านเป็นพระผู้เป็นเจ้าที่อารมณ์ดี มีเคียรเป็นข้าง ร่างกายเหมือนทารกอ้วนพิน่ารัก ขี้นุเป็นพาหนะ ชอบร้องรำทำเพลง ซึ่งการร่ายรำนั้นไม่ใช่เพื่อปราบอสูร หรือล้างจักรวาล แต่เป็นไปเพื่อความสนุกสนานเป็นสำคัญ

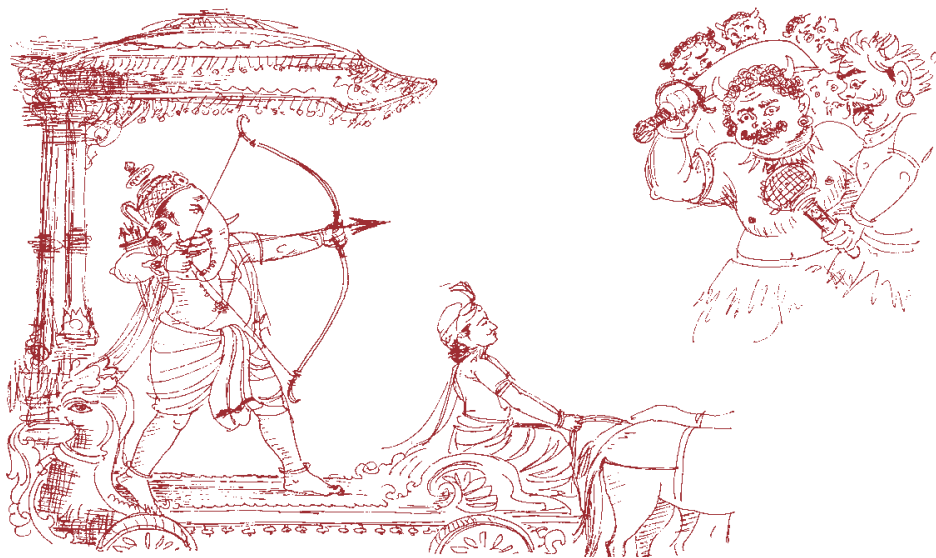
Ganesha, is one of the most widely revered gods of Hinduism, not only in India. A powerful god, he is also a humble one, available to all classes of people, and to the virtuous and sinners alike. With his large ears he listens to the prayers of the mighty and the lowly without distinction.

Ganesha, is easy to worship. He does not demand ritual purity or the service of Brahmins. Anyone can worship him with fruit, sugar cane and flowers and, of course, the sweets he dotes on. In many way he is a child, like the Ninyo of the Latin Catholics, and indeed in South India he is called Pullaiyar, the Infant. Unlike most forms of god he is also humorous, with his ridiculous elephant's head, fat baby's body, riding on a mouse, and he loves to dance, not necessarily to crush a demon or to create or destroy the universe, but simply for fun.

At one level, Ganesha is very like Santa Claus. Fat and jolly, with a red face and white body, he is the life-giving Sun who comes riding on the rain-giving clouds, with gifts for all.

นฤตยคณบดี แบบรัฐโอริสสา

Dancing Ganapati, Orissa style

ปราบอสูรหลายตน

Ganesha conquering the demons

ในระดับหนึ่งอาจจะเทียบพระพิฆเนศกับซานตาคลอสได้สนิท เพราะซานตาคลอสก็อ้วนลงพุง มีใบหน้าสีแดง ใช้อาภรณ์แดงขลิบขาว อันหมายถึงดวงอาทิตย์ที่ลอยมาเหนือปุยเมฆเพื่อนำความอบอุ่นและชีวิตชีวามาสู่โลกเช่นกัน ในการลงสีพระพิฆเนศจึงมักให้พระพักตร์สีแดงกับพระกายสีขาว หมายถึงแสงสุริยาที่มาเหนือเมฆฝน และนำความอุดมสมบูรณ์มาสู่โลก

ในระดับหนึ่งพระพิฆเนศเป็นนักปราชญ์ที่ใช้บางส่วนที่หักของท่านจารเรื่องมหาภารตะลงไบลานตามคำบอกเล่าของท่านฤๅษียาสะ ท่านจึงได้รับการเคารพนับถือในฐานะเป็นผู้ประสาทความรู้ทางอักษรศาสตร์ ดังนั้นเด็กที่จะเริ่มเรียนหนังสือ หรือจะเข้าสอบจึงต้องไหว้พระพิฆเนศเสียก่อน

นอกจากนั้นท่านยังเปรียบดังเจ้าผู้รักษาคุ้มครองไปทั่วทุกแห่งหน โดยเฉพาะบริเวณธรณีประตู สี่แยก และโค้งอันตราย เพื่อกุ้มครองคนที่ผ่านเข้าออกหรือไปมา

ในอินเดียเรามักเห็นทวารูปพระพิฆเนศวางไว้ต่ำติดพื้นข้างประตูหรือริมทางคล้ายศาลพระภูมิของคนจีน

บทบาทที่สำคัญที่สุดของพระพิฆเนศคือเป็น “เจ้าแห่งการริเริ่ม” ใครจะทำอะไรขึ้นใหม่ เช่น การปลูกบ้าน การเปิดกิจการ การเดินทาง การเปิดบัญชี หรือแม้กระทั่งการบูชาเทพอื่น ล้วนแต่ต้องไหว้พระพิฆเนศเสียก่อนจึงสำเร็จ

ทำไมต้องไหว้พระพิฆเนศเสียก่อนเทพอื่นใด? คำตอบน่าจะอยู่ที่ว่าพระพิฆเนศเก่าแก่กว่าเทพอื่นใดในศาสนาฮินดูที่มีพระพักตร์เป็นมนุษย์

At another level, Ganesha is a philosopher and master of letters and literature. With his broken tusk he wrote down the Mahabharata at the sage Vyasa's dictation. He is therefore worshipped by students, particularly before an examination.

Another of Ganesha's roles is that of local divinity, guarding homes and roads. He watches over doors, crossroads and dangerous curves, assuring the safety of those who acknowledge him as they come and go. In India one may often see his image near the floor beside the door, or at

the roadside, like a Chinese earth-god.

But Ganesha's most important role is that of "Lord of Beginnings". Whoever intends to build a house, start a business, set out on a journey, open an account, or worship other gods, should begin with a prayer to Ganesha to ensure success.

Why should Ganesha be worshipped before all other gods? The answer may be that Ganesha is older than all the other, higher gods with human faces.